

Fugleglæde 2. Stillits

Jeg har tidligere [her](#) på DOF Fyns hjemmeside tidligere skrevet om den fugleglæde, vi ikke må glemme at påskønne i vores daglige omgang med fuglene derude. Dengang var det Rødhalsen, jeg i tre nedslag beskrev gode og livsbekræftende oplevelser med. I denne anden artikel om Fugleglæde, er det Stillitsen, jeg vil give lidt gode ord med på vejen.

*Det er den farvestrålende Stillits, der denne gang er emnet for en beskrivelse af fugleglæde. Det behøver slet ikke være sjældne fugle eller specielle oplevelser, der skaber mindeværdige øjeblikke. Tværtimod er det tit de oplevelser, man får i hverdagsnaturen, der sætter de afgørende aftryk af livskvalitet i ens tilværelse.
Foto: Poul Brugs Rasmussen.*

Stillitsen er først for alvor kommet ind i mit fugleliv som voksen. Det står i modsætning til mange af de andre arter, der har bragt fugleglæde ind i livet. Ofte sker det på baggrund af oplevelser, man har haft som barn. Men nu skal jeg da love for, at den har taget revanche. Den er blevet en konstant del af min dagligdag, og hvilken fornøjelig del. Ikke blot i vinterfodringsperioden er den en konstant gæst på foderpladsen. Det er den blevet hele året. Og særlig interessant er det, når sommeren er ved at gå på hæld, og de voksne forældrefugle kommer og præsenterer ungerne. I forhold til hvordan vi kender Stillitsen med

dens spraglede fremtoning, så er ungerne lidt mere beherskede i farvesammensætningen, da de mangler den rød/hvid/sorte ansigtsmaske. Ungerne virker derfor lidt mere ferske i udtrykket, de sorte, gule og hvide partier på vinge og hale er dog på plads. I år kom der nye kuld to gange. De færdes mest på jorden. Er nok lidt for klodsede til at balancere på frøautomaterne oppe i træhøjde, hvor forældrene rager til sig og spilder lidt afskallede solsikkefrø, som så havner hos ungerne. På den måde udstrækker fodringssæsonen sig også efter at ungerne er udflyjne. I løbet af september og oktober fælder ungfuglene og det røde ansigt tager gradvis farve.

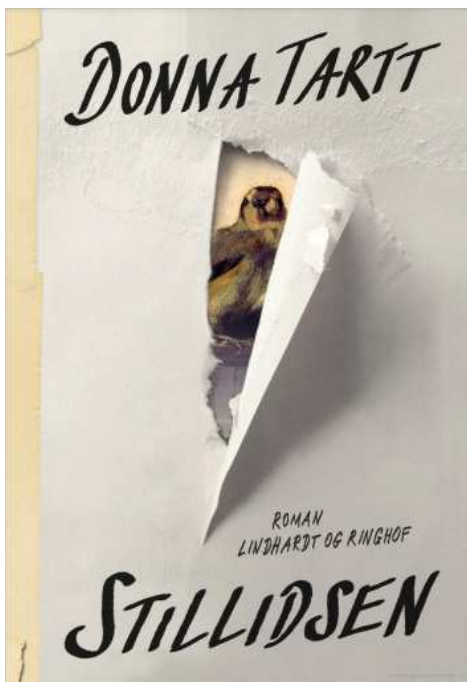
Normalt er det underforstået, at man ikke kan skelne hun og han. Her ses dog med sikkerhed en hun. Det er det rødes manglende udstrækning bag øjet, der afgør det. Spørg selv ringmærkeren. Foto: Poul Vestergaard Rasmussen.

Antallet af daglige Stillits'er på min helårsfoderplads lige udenfor vinduerne svinger mellem 6 og helt op til 30. Det er en kærkommen gave, at disse muntre og spraglede fugle har fundet vej ind i min hverdag. Jeg ser ofte flokken i luften, når de ankommer til de højeste træer og derfra dumper hurtigt ned til madskålen, der som nævnt består af afskallede solsikkefrø. Stillits'en har simpelthen ikke værktøjet til selv at afskalle solsikkefrøene, i modsætning til flere andre finkefugle, som fx Grønirirken og Bogfinken med bedre næbkræfter.

Stillits på min frøautomat. Som det ses, så er jeg ikke fuglefotograf, så dette er blot et dokumentationsfoto. Foto: Niels Andersen.

Selve Stillitsnavnet giver anledning til flere kommentarer, nemlig, at det siger meget om, hvordan fuglens stemme lyder: Stige-lit-stige-lit. Så Stillits er et onomatopoeikon, det vil sige lydefterlignende ord og har i flere lande givet fuglen dens navn. Og så er det lidt med Stillits ligesom med Ederfuglen, hvor vi fuglefolk staver ordet forkert. Vi sætter kun et d i Ederfugl, mens alle andre skriver to d'er. Og vi skriver tilsvarende Stillits forkert i forhold til dansk retskrivning, så kan vi få et ord, der kan staves ens både forfra og bagfra, et palindrom. Den anerkendte stavemåde er Stillids. Se selv bogen Stillidsen af Donna Tartt fra 2014. Det er bestemt ikke er en fuglebog, men en historie med et spraglet persongalleri, og hvor baggrundsmaleriet med Stillits'en på forsiden spiller en central historie.

Carel Fabritius: *The Goldfinch* (1654). I museum "Mauritshuis" i Haag hænger dette lille maleri, blot 33 gange 23 cm stort. Carel Fabritius var en maler fra Delft, han var elev af Rembrandt, og blev selv mester for den kendte delftske maler Vermeer. Maleriet blev malet i hans dødsår 1654. Han omkom som 33 årig ved en eksplosion i det delftske krudthus. På maleriet ser man en lænket Stillits, som blev holdt som burfugl i det

syttende århundrede i Holland. Tit lærte sådan en fugl at trække en lillebitte spand med vand op af kassen. Derfor hedder den "putter" på hollandsk (put = brønd). I den danske etnozoologi *Folk og fauna* af V. J. Brøndegård beskrives, at ordet "Stillits" i fortiden var "stigelids", så måske lærte danskere denne fugl at gå på en stige. Det hedder i bogen desuden, at Stillitsen netop kan dresseres til adskillige kunststykker "såsom at hejse sin æde og drikke op til sig i små kar, at fyre kanoner af, stå skildvagt, anstille sig som død, osv." Så også herhjemme har Stillitsen været en elsket burfugl indtil det blev forbudt at holde danske fugle i fangenskab. Selvfølgelig ikke mindst på grund af den markante farvesammensætning. Hertil har dens sociale adfærd og smukke sang sikkert også bidraget.

For snart 10 år siden blev jeg som kommunerepræsentant i Svendborg kontaktet af Fuglenes Hus for at undersøge et tip om, at der i Tved blev holdt Stillitsere i fangenskab på en adresse. Det var dog ikke til at konstatere med sikkerhed. Der var ganske rigtigt burfugle på adressen, men bagerst i en ret mørk garage, så for ikke at blive anklaget for ulovlig indtrængen, undlod jeg at gøre mere. Der har dog i Danmark været flere [sager](#) om ulovlig fangst af fx Stillitsere, blandt andet omtalt på DOF's hjemmeside fra 2020 og også [tidligere](#). Det har drejet sig om sydeuropæiske eller mellemøstlige folk, som formentlig har tiltænkt de smukke Stillitsere en tilværelse som burfugle. Man anser Stillitsen for den europæiske fugleart, der oftest har været holdt i bur gennem tiderne.

Fugleglæden er absolut størst, når man ser og hører de smukke Stillitsere i naturen og under frie forhold. Jeg har stor glæde af den ringlende Stillitslyd, som jo så har givet fuglen navn, når den lyder fra de høje trækrone hele året. Lyden er et særdeles velkomment lydtabet i min have og ikke kun begrænset til sangperioden. Her

Stillits tilbydes af og til i Den blå avis. Ofte maskeret under navnet kanariefugl. Billede fra DBA. Prisleje omkring 1000 kr.

lyder den lidt metalliske lyd til gengæld hele formiddagen og foredraget af både hun og han.

Hvis jeg vender tilbage til den farvestrålende fremtoning, så finder man begrundelsen i Selma Lagerlöfs berømte Kristuslegender. Her hedder det i indledningen i historien om Rødhalsen, i øvrigt emnet for min første beskrivelse af Fugleglæde:

”DET var paa de Tider, da Vorherre skabte Verden, da han ikke alene dannede Himlen og Jorden, men ogsaa alle Dyr og Urter og gav dem Navn. — Der er mange Historier fra den Tid, og kendte man dem alle, da havde man ogsaa Forklaringen paa alt det i Verden, som man nu ikke kan forstaa.

Dengang var det, det skete en Dag, da Vorherre sad i Paradiset og malede Fuglene, at Farven i hans Malerpotte slap op, saa at Stillidsen slet ingen Farve havde faaet, hvis ikke Vorherre havde tørret alle sine Pensler af i dens Fjer”.

Den farvestrålende Stillits. Sådan ser det ud, når Vorherre har tørret alle sine pensler af i dens fjer. Foto: John Markenvard.

En dansk ringmærket Stillits har ifølge Fuglering sat ny aldersrekord i Europa. Den blev ringmærket af museets frivillige ringmærker Willy Mardal i Skyum, Thisted Kommune den 17. november 2008 som en fugl i sit første leveår. Den 18. februar 2023 er samme fugl genfanget i Llwynmawr, Wales og er dermed vurderet til at være minimum 14 år og 3 måneder gammel. Dette slår den tidligere rekord, en tjekkisk fugl indtil nu har holdt på 14 år og 1 måned. Faktisk er netop denne Stillits endnu mere bemærkelsesværdig, da den også er den første dansk mærkede Stillits der er genfundet i Storbritannien.

Stillitsen har været i fremgang i de seneste årtier, hvilket måske forklarer, at fuglene ikke spillede nogen nævneværdig rolle for mig i min barndom/ungdom på landet for 50-60 år siden. Dengang var Stillitsen blot en jævnlig gæst ude i landbrugslandet, hvor den som i fuglebøgerne ofte sad og pillede frø ud af afblomstrede tidsler. Også et dejligt syn og forbundet med stor fugleglæde, men det er nu engang de daglige fugle, der kommer til at spille en rolle livet igennem. Genkendelsens glæde er stor.